

Meme Kanseri Nedeniyle Opere Edilen Hastalarda Yaşam Kalitesinin SF-36 Skalası ile Belirlenmesi

TO IDENTIFY THE QUALITY OF LIFE WITH SF-36 SCALE IN PATIENTS OPERATED FOR BREAST CANCER

Dr.Atilla SORAN, Dr.A.Fırat BULUT, Dr.Osman YILDIRIM, Dr.Ömer CENGİZ

Ankara Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi, 2.Cerrahi Kliniği, ANKARA

ÖZET

Amaç: Meme kanseri nedeniyle opere edilen hastalarda yaş, lenfödem varlığı, radyoterapinin ve lenf metastazı varlığının yaşam kalitesine etkilerini araştırmak.

Durum Değerlendirmesi: Meme kanserinde yaşam kalitesi ve yaşam kalitesini etkileyen faktörler konusunda yurdumuzda yapılmış çalışmaya rastlanmadı.

Yöntem: Ankara Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi 2.Cerrahi Kliniğinde 1992-1998 yılları arasında meme kanseri nedeniyle opere edilen ve operasyonları üzerinden en az 12 ay geçmiş, yaşları 29-71 arasında değişen 56 kadın hasta çalışmaya alındı. Hastalar yaşlarına, lenfödem varlığına, lenf metastazı varlığına ve radyoterapi alıp almadıklarına göre gruplandırılırlar. Yaşam kalitesi ölçeği olarak SF-36 kullanıldı.

Çıkarımlar: Meme kanseri nedeniyle opere edilen hastaların uzun dönem takiplerinde, uygulanan radyoterapinin, ortaya çıkan hafif lenfödemin ve lenf nodu metastazının yaşam kalitesini anlamlı bir şekilde azaltmadığını buna karşılık 60 yaş üstü hastalarda, sosyal fonksiyonlarda belirgin olmak üzere, yaşam kalitesinde kısmen de olsa azalma olduğunu belirledi.

Sonuç: Meme kanserli yaşlı hastalarda destekleyici tedavinin yaşam kalitesini artırabileceğini ve tedavi sonrası döndüğü ortamın da bu konuda bilinçlendirilmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Anahtar kelimeler: Meme kanseri, yaşam kalitesi, SF-36

SUMMARY

Fifty-six women patients with breast cancer participated in this study. They were all operated at the 2nd Department of Surgery, Ankara Numune Teaching and Research Hospital, from January 1992 to December 1998. The average age was 50.4 years (29-71). Patients were followed up at least 12 months (mean follow up; 36 months) after the operation. All patients grouped according to their ages, presence of lymphedema, presence of lymph metastasis and receiving radiotherapy or not. SF-36 scale was used as a quality of life (QOL) questionnaire. Receiving radiotherapy, presence of mild lymphedema and lymph node metastasis didn't determine as significant factors affecting the quality of life in the long-term follow-up of patients operated for breast cancer, however quality of life scores especially in the social function subscale was found lower in patients over 60 years old.

We concluded that supportive therapy can increase the quality of life in elderly patients with breast cancer, and we also suggest to inform the patients social life participants about the disease.

Keywords: Breast cancer, quality of life, SF-scale

Tıbbi tedavide hastaların yalnız tedavi ve sağ kalımlarının değil, tedavi sonrasında kendilerini iyi hissetmelerinin de sağlanması vazgeçilemez bir kavramdır. Spesifik bir tedavi uygulamaya başlarken genellikle sağkalım oranları, tedaviye yanıt oranları ve yanıt süresi değerlendirilir. Tedaviyi planlayanların amaçları arasında hastanın kendini iyi hissetmesi de yer alıyorsa yaşam kalitesi de mutlaka gözönünde bulundurulmalıdır. Bu amaçla yapılan yaşam kalitesi araştırmaları, hastaların hastalığa ve tedavilerine verdikleri yanıtları ve tedavinin yaşam kalitesi üzerine yaptığı etkiyi belirlemesi açısından önemlidir (1). Yaşam kalitesi birkaç önemli alanı içeren çok boyutlu bir yapıdır. Yaşam kalitesi çalışmaları, fonksiyonel durum (öz bakım aktivitelerinin performansı, hareketlilik, fiziksel aktiviteler ve ev ve işyerindeki aktiviteler katılım gibi fiziksel roller), hastalık ve tedaviye ilişkili semptomlar (ağrı, nefes darlığı gibi hastalığa bağlı veya bulantı, saç dökülmesi, impotans veya sedasyon gibi ilaç yan etkilerine bağlı semptomlar), psikolojik fonksiyonlar (hastalığa ve tedaviye sekonder anksiyete veya depresyon) ve sosyal fonksiyonlar (normal sosyal fonksiyonlarda kayıp) gibi alanları değerlendirir. Yaşam kalitesinde ek olarak ruhsal sıkıntılar veya endişeler, seksüel fonksiyonlar ile vücut imajı ve sağlığından tatmin gibi alanlar da değerlendirilebilir (2).

Meme kanseri dünyada kadınlar arasında en sık görülen malign tümördür. Tüm kadınların %6-8'i yaşamlarının bir döneminde meme kanserine yakalanırlar (3). Avrupa'da yılda 180.000 ABD'de 182.000 yeni olgu saptanmaktadır. Tüm dünyada bu sayı yılda yaklaşık 1.000.000 yeni olgudur (2,4). Meme kanseri 30 yaşından önce nadir olup bu yaşı takip eden reproduktif yıllarda hızlı bir artış gösterir. Menopoz dönemindeki hafif bir azalmayı takiben menopoz sonrasındaki dönemde yavaş bir eğimle de olsa artmaya devam eder (5,6).

Bu çalışmanın amacı meme kanseri nedeniyle opere edilmiş hastaların yaşam kalitelerini belirlemek ve yaşın, lenfödem, radyoterapinin ve lenf metastazı varlığının yaşam kalitesi üzerine etkilerini araştırmaktır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Çalışmaya Ankara Numune Hastanesi 2.Cerrahi Kliniğinde meme kanseri nedeniyle 1992-1998 yılları arasında opere edilmiş, operasyonun üzerinden en az 12 ay geçmiş 56 kadın hasta dahil edildi. Erkek meme kanserli olgular, ek sistemik hastalığı olanlar ve ek cerrahi geçirenler çalışmaya alınmadı. Hastaların yaşları 29-71 (50.45 ± 10.06) arasında değişmekteydi. Olguların 42'si 60 yaşın altında (%75.0) ve 14'ü (%25) 60 yaşın üzerindeydi. 60 yaş altındaki 42 olgunun 1'ine simple mastektomi (SM), 4'üne simple mastektomi ile aksiller diseksiyon (SM+AD), 24'üne modifiye radikal mastektomi (MRM), 5'ine meme koruyucu cerrahi ile aksiller diseksiyon (MKC+AD) ve 7'sine radikal mastektomi (RM) uygulanmıştı. 60 yaşın üzerindeki 14 olgunun 2'sine SM+AD, 8'ine MRM, 1'ine MKC ve 3'üne MKC+AD uygulanmıştı.

Adjuvan tedavi olarak 60 yaş altındaki grupta 21 olgu yalnız kemoterapi alırken 17 olgu kemoterapi ve radyoterapi almıştı. 4 olgu ise herhangi bir adjuvan tedavi almamıştı. 60 yaş üstünde 4 olgu yalnız radyoterapi, 5 olgu yalnız kemoterapi 2 olgu kemoterapi ve radyoterapi alırken herhangi bir adjuvan tedavi almayan olgu sayısı ise 3 idi.

56 olgunun 31'inde (%55.4) aksiller lenf metastazı saptanırken 25 olguda (%44.6) aksiller lenf bezi metastazı yoktu. Lenf metastazı saptanan olguların 22'si 60 yaş altında 9'u ise 60 yaş üzerindeydi. 60 yaş altında lenf metastazı saptanan olgularda tutulan lenf nodu sayısı 3.48 ± 6.20 iken 60 yaş üzerinde bu değer 2.07 ± 2.52 idi.

TABLO 1: HASTALARIN DEMOGRAFİK DEĞERLERİ

Yaş	n	Lenf nodu metastazı(+)	Lenf ödem	RT	SM	MRM	KMC	RM	Ort. takip sür.
60 altı	42	22	14	17	5	24	6	7	38 ay
60 üstü	14	9	4	6	2	8	4	0	30 ay
Toplam	56	31	28	23	7	32	10	7	36 ay

RT: Radyoterapi, SM: Simple mastektomi, MRM: Modifiye radikal mastektomi, KMC: Koruyucu meme cerrahisi, RM: Radikal mastektomi